

El booktrailer com a recurs didàctic a l'aula

Material didàctic per a professors de llengua i literatura
catalanes de secundària

Anna Fernàndez-Clot

Octubre 2018

Què és un *booktrailer*?

Un *booktrailer* (en català *bibliotràiler* o *tràiler de llibre*) és un vídeo de promoció d'un llibre, creat a partir de tècniques semblants a les del tràiler cinematogràfic i que es difon per internet.

Característiques

El *booktrailer* és un recurs audiovisual aparegut als Estats Units a finals dels noranta i lligat a la promoció comercial dels llibres. A partir del segle XXI aquest fenomen s'ha fet cada vegada més present en el món editorial, s'ha anat estenent a altres àmbits relacionats amb el llibre i el foment de la lectura i s'ha convertit en un producte força heterogeni.

Malgrat els diversos tipus de *booktrailer* que podem trobar actualment, és possible identificar uns trets comuns que defineixen aquest tipus de vídeo:

- són breus (majoritàriament, entre 2 i 5 minuts)
- es distribueixen en diferents seqüències i espais temàtics
- tenen un format hipertextual i multimèdia (combinen paraules, imatges i so)
- es difonen a través d'internet i de les xarxes socials
- serveixen per donar a conèixer un llibre
- van adreçats a lectors que es desenvolupen de manera natural en les xarxes socials i reben la informació a través de suports multimèdia
- són un instrument de suport i, com a tal, és complementari d'altres recursos de promoció i comentaris de llibres

Tipus de *booktrailers*

Si fem una cerca a internet amb el terme *booktrailer* (o *book trailer*), podem trobar autèntics **tràilers de llibres**, és a dir, vídeos promocionals sobre novetats editorials, paral·lels als tràilers de pel·lícules que podem veure als cinemes i que pretenen captar l'interès dels receptors per veure la pel·lícula o llegir el llibre que es promociona. En aquesta mateixa línia, també podem trobar vídeos promocionals de llibres més propers al que en publicitat es coneix com a **teasers**, és a dir, sèries de vídeos lligats a una estratègia de campanya d'intriga que funciona com a anticipació a qualsevol campanya comercial i en què s'ofereix informació fragmentària sobre un producte que sortirà a la venda. Ara bé, també hi ha vídeos de promoció de llibres que s'allunyen més del format de tràiler i presenten fragments d'**entrevistes** amb l'autor o l'editor, reculls d'opinions i **recomanacions** de diversos lectors, etc. En aquests casos, no necessàriament estan lligats a l'editorial, sinó a altres institucions i comunitats de lectors que volen promoure la lectura d'un llibre, sense cap objectiu comercial.

"Booktrailer", "book tràiler", "bibliotràiler" o "tràiler de llibre"?

Com diversos recursos de nova creació als quals se'ls ha designat amb un neologisme, això que en anglès anomenen *booktrailer* o *book trailer* en català encara no té una sola forma d'ús generalitzat.

Quan aquest recurs es va començar a incorporar a casa nostra, es va tendir a mantenir les formes angleses, però també hi va haver qui va crear els neologismes *booktràiler* i *book tràiler*, estenent al mot compost una forma ja existent en català: *tràiler*, un altre neologisme que ja fa anys que forma part del nostre lèxic i que ja està recollit al DIEC. És una possibilitat. Però aquesta unió d'una forma no adaptada amb una altra d'adaptada és estranya i, de fet, el [Termcat](#), que és l'autoritat competent en matèria de regulació de qüestions terminològiques i normalització de neologismes en llengua catalana, no s'ha decantat per aquesta opció.

Les opcions que es proposen des del Termcat són:

a) *bibliotràiler*, que és una forma composta a partir de dos formants ja existents en català (el formant culte *biblio-* i el neologisme *tràiler*)

b) *tràiler de llibre*, que és la traducció literal de l'anglès *book trailer*.

Vegeu la [fitxa d'aquest terme](#) al Termcat.

La primera proposta ha tingut poc èxit i la segona s'utilitza sobretot com a correferent, perquè és molt més descriptiu. En canvi, si feu un cop d'ull en blogs i concursos de tràilers de llibres, veureu que les formes més usades són directament els termes anglesos no adaptats, *booktrailer* i *book trailer*, o els neologismes no acceptats pel Termcat, *booktràiler* i *book tràiler*.

En aquesta proposta es fa servir sempre la primera, per tres motius:

- 1) Perquè interessa utilitzar una única paraula, no un sintagma, que sigui fàcilment identificable per als usuaris.
- 2) Perquè la forma *bibliotràiler*, malgrat que funciona bé, té poc ús i no és fàcil d'endevinar quin concepte hi ha al darrere, principalment perquè s'allunya més de les formes més conegudes.
- 3) Perquè si optem per utilitzar una única paraula, sembla més honest fer-ho directament amb l'anglicisme no adaptat que amb una forma adaptada a mitges i, de fet, descartada per l'organisme competent.

Ara bé, això no vol dir que sigui la millor solució. Els usuaris són lliures de fer servir el terme que els sembli més adequat.

El *booktrailer* a l'aula

Tenint en compte la importància que l'entorn multimèdia té en el nostre dia a dia, i especialment en el d'infants i joves (els anomenats “nadius digitals”), s’ha posat de manifest la necessitat de relacionar lectura i recursos multimèdia per tal d’apropar les obres als lectors i fomentar-ne la lectura.

En el relació amb l'ús del *booktrailer* com a **instrument de foment de la lectura** (i per tant, deixant de banda la funció comercial que es pot fer d’aquest recurs des d’una editorial), ja fa uns anys que a casa nostra han sorgit diverses iniciatives que proposen la creació d’un *booktrailer* com a activitat educativa.

Quins enfocaments pot tenir?

Aquesta activitat pot tenir dos enfocaments principals:

a) Com a recurs utilitzat per docents, bibliotecaris i gestors culturals per donar a conèixer unes determinades obres a futurs lectors (alumnes, usuaris de les biblioteques, d’un centre cultural, etc.).

- És una proposta que el públic rep abans d’haver llegit l’obra.
- Pretén captar l’atenció dels futurs lectors.
- Permet presentar les lectures del curs o els títols d’un fons determinat.
- Pot ser més que un tràiler de llibre i incloure altres elements didàctics: entrevistes, opinions, relació amb un context més ampli (autor, període, gènere, relacions autor-espai o obra-espai, etc.).

b) Com a proposta de treball posterior a la lectura d’una obra, realitzada per alumnes o grups de lectors determinats i susceptible de ser avaluada (dins d’un curs o d’un concurs).

- És una activitat de síntesi posterior a la lectura.
- Està creat per gent jove i s’adreça a un públic jove, amb l’objectiu convèncer-los que val la pena de llegir un llibre determinat.
- Pot ser una proposta didàctica alternativa a alguna de les proves de lectura tradicionals.
- Permet treballar diverses competències de manera transversal.
 - Comprensió lectora
 - Noves tecnologies
 - Creativitat
 - Interdisciplinarietat
 - Habilitats comunicatives
 - Treball en equip
- Sol ser un tràiler de llibre pròpiament dit (més breu, més creatiu, menys pedagògic)

Experiències i recursos

- Joan Bustos, “Booktrailers a l’aula: una mirada diferent a la lectura”, *Faristol* 81 (2015), p. 24-25.
Accés: https://www.clijcat.cat/faristol/descargas/81/7_81.pdf
- Blog *Booktrailers a l’aula*, creat a partir d’un curs d’estiu del Col·legi de Llicenciats sobre l’experiència de fer *booktrailers* en l’àmbit escolar.
Accés: <http://booktrailersalaula.blogspot.com/>
- Blog *BookTrailers. Taller d’edició*, de la UOC. Ofereix continguts i recursos per fer *booktrailers* i una mostra de vídeos fets en el marc d’aquest taller.
Accés: <http://mestresclass.cat/BookTrailers/>
- Entrada “How to make a book trailer” del blog *Literary Lessons for all*. Ofereix continguts i recursos per fer *booktrailers*.
Accés: <http://diplomatmedia.edublogs.org/how-to-make-a-book-trailer/>
- Anna Fernàndez-Clot, “Llibres, Lectors i Usos de la Literatura: l’elaboració d’un *booktrailer*”. Curs d’Expert en Literatura Catalana, Universitat de Barcelona.

Exemples

- Llista de *booktrailers* guanyadors de les edicions del Concurs de *booktrailers* que organitza el Servei de Biblioteques de la Generalitat i la UOC. Accés (YouTube): https://www.youtube.com/playlist?list=PLT28_nmJtuRQn7-sKvhBDQGgcUDYkwzpZ
- Llista dels *booktrailers* fets en el marc del portal pedagògic *Taller de booktrailers*. Accés (Vimeo): <https://vimeo.com/user6668355>
- Cristina Figueras, *booktrailer* sobre *Antígona* de Salvador Espriu. Accés: <https://www.youtube.com/watch?v=yYSUubwtF2M>
- Marta Figueras, *booktrailer* sobre *Solitud* de Víctor Català. Accés: <https://www.youtube.com/watch?v=zOl4T9Hl1V4>
- Judit Terrats, *booktrailer* sobre *Solitud* de Víctor Català. Accés: <https://vimeo.com/315334150>
- Montse Sendra, *booktrailer* sobre *La filla del mar* d'Àngel Guimerà. Exemple de vídeo pedagògic elaborat per una docent. Accés: <https://www.youtube.com/watch?v=xa17Ejy2wu0>
- Marta Botet, *booktrailer* de *Wonder* de J.L. Palacio. Exemple de *booktrailer* elaborat per una jove *booktuber* molt activa, la Marta Botet, autora del canal *Recomanacions de llibres*. Accés: <https://www.youtube.com/watch?v=t7S2XWT7CZ8&t=37s>

Fases d'elaboració del booktrailer

Per fer un bon *booktrailer* és fonamental seguir un procés que passa per diferents fases:

1. Entendre bé **què és** un *booktrailer*. Veure diferents exemples de *booktrailers* i valorar-los.
2. Triar una obra i **llegir-la**. Identificar temes i motius, personatges, espais, temps.
3. Decidir quin **tipus** de *booktrailer* volem fer. Identificar els elements del llibre que ens interessa transmetre i com. Trobar un tema principal per al *booktrailer*.
4. Preparar el **guió** del *booktrailer*. És recomanable plantejar el guió per seqüències. Si volem el podem convertir en *storyboard*.
5. Preparar la **preproducció** del vídeo (tasques, recursos, localitzacions, persones...).
6. Fer una **escaleta** que reculli les diferents seqüències del *booktrailer* i els recursos que hi apareixen, amb indicació de temps.
7. **Gravar** el vídeo.
8. **Unir** tots els recursos per editar (clips de vídeo, imatges, música, text...). Cal partir de l'escaleta.
9. **Editar** el *booktrailer*.
10. **Publicar i difondre** el *booktrailer*.

Selecció de recursos tècnics

Música i imatges

Articles que informen de llocs webs en què és possible trobar imatges i música de domini públic o lliures de drets (CC):

- "[On trobo imatges o música lliure de drets pel meu audiovisual?](#)", Blog EduCAC.
- "[Domini públic: bancs d'imatges lliures de drets](#)", Espai del Tàctic (CRAI UB).
- "[Bancs d'imatges, vídeos i sons](#)", Servei Educatiu, Ciutat de Badalona.
- "[Innoveduca](#)".

Plataformes amb llicències Creative Commons:

- [Cercador de CC](#)
- [Wikimedia Commons](#)
- [Archive.org](#)

Aplicacions per editar vídeos

Aplicacions gratuïtes

1. iMovie (iOS, Mac)

És l'editor de vídeos gratuït que ofereix Apple per a iOS i Mac.

- [Enllaç a la pàgina oficial d'Apple](#)
- [Tutorial d'ús \(blog Filmora\)](#)

2. Windows Movie Maker

És l'editor de vídeos gratuït que oferia Windows per a les versions anteriors a Windows 10. Si ja el teniu instal·lat és una bona opció, si no, cal buscar una alternativa.

Des de 2017, Windows ha deixat d'oferir serveis d'aquesta aplicació i, per tant, ja [no es pot descarregar](#) des de la pàgina oficial ni rep actualitzacions. Algunes plataformes permeten descarregar l'aplicació, però no són oficials.

3. Shotcut

És un editor de vídeos gratuït, obert i apte per a diferents sistemes operatius (iOS, Windows, plataformes Linux).

- [Pàgina oficial de l'aplicació](#)
- [Més informació](#) (Espai del Tàctic - UB).

4. OpenShot Video Editor

És un editor de vídeos gratuït, obert i apte per a diferents sistemes operatius.

- [Pàgina oficial de l'aplicació](#)
- [Tutorial ràpid](#)

5. Kizoa

És un editor d'imatges i vídeos gratuït, que permet treballar en línia. Està pensat per a la presentació de diapositives.

- [Pàgina oficial de l'aplicació](#) (diferents idiomes)

Aplicacions amb versió de prova gratuïta

- [Wondershare Filmora Video Editor](#): editor apte per a Windows i Mac.
- [VideoPad](#): editor apte per a Windows i Mac.
- [Lightworks](#): editor de vídeos multiplataforma.
- [Movavi Video Editor](#): editor de vídeos amb versions per a Windows i Mac. Versió gratuïta d'una setmana.

Entrades de blogs en què ofereixen llistes i descripcions de diferents opcions d'editors de vídeos:

- Portal de Filmora: "[Los mejores programas para hacer videos con fotos y música](#)"
- Portal de Filmora: "[Mejores 10 programas gratis para hacer y editar vídeo para Windows](#)"

- Xataka: "[Editores de video gratis para usar en Windows](#)"
- Genbeta: "[14 editores de video gratis en Windows y online](#)"
- Experto.com: "[Los mejores editores de video online gratuitos de Internet](#)"